

Jutlus Nõos P, 06.01.20 kell 18.00, kolmekuningapäev

Lektsioonid: Kl 1:24–27; Mt 2:1–12

Pihikõne: Mt 6:22

Jutlus: Js 49:5–7

Laulud: 56 (1–4); 58 (1–7, 8); 57 (1–4); 55 (1–6)

Ja nüüd ütleb Issand, kes mind emahust alates on valmistanud enesele sulaseks, et tuua Jaakob tagasi tema juurde ja koguda Iisraeli tema juurde – sest ma olen Issanda silmis austatud ja mu Jumal on mu tugevus –, ta ütleb: Sellest on vähe, et sa mu sulasena taastad Jaakobi suguharud ja tood tagasi Iisraeli jäägi: ma panen sind paganaille valguseks, et mu pääste ulatuks ilmamaa ääreni. Nõnda ütleb Issand, Iisraeli lunastaja, tema Püha, täiesti põlatule, rahvaste poolt jälestatule, valitsejate sulasele: Kuningad näevad seda ja tõusevad püsti, ja vürstid kummardavad Issanda pärast, kes on ustav, Iisraeli Püha pärast, kes sind on valinud.

Täna kolmekuningapäeval mõtleme niisiis esmalt kolmele paganlikule kuningale ehk tähetargale, kes oskasid astronoomiliste märkide abil leida tee kaugelt Pärsiast (võib-olla tänase Iraani territooriumil asuvast Hamedani linnast) Vahemere äärde Petlemma, et austada seal sündinud kuningat.

On mõnevõrra tähenduslik, et praegu uudistekanalaid täitev info Iraani sõjapealiku tapmisest on just sattunud aega, mil kristlased meenutavad pärsia tähetarkade rahumeelset ja austavat visiiti meie Issanda Jeesuse Kristuse juurde. Kinkigu see meenutus praeguses olukorras inimestele rahu ja leppimist: tulid ju kolm tähetarka armastuses tema juurde, kes andis armastuses oma elu kõigi inimeste eest: nii õhtu- kui ka hommikumaaalaste eest!

Kuid tänase jutluse alune kirjakoht pole mitte Mt 2. peatükist, mis kõneleb nimetatud tähetarkade seiklustest, vaid Js 49, mis kõneleb hoopis Issanda sulasest. Seega on tänase jutluse fookuses algusest peale Tema, kelle juurde tähetargad tulid, kristlaste uskumuse kohaselt Jumala poeg ja maailma valgus.

Issanda sulast, *ebed Jahwe*'d kirjeldatakse ühest küljest kui põlatud isikut, kelle peale ei taheta vaadatagi. Meie kirjakohta 7. salmis nimetatakse teda „täiesti põlatuks, rahvaste poolt jälestatuks, valitsejate sulaseks“.

Ka Jeesust kirjeldatakse evangeeliumides üsna sarnaselt. Teda põlatakse tema kodukohas Naatsaretis, sest ei usuta, et sealsest noormehest võib saada messias. Hiljem leiab Jeesus suurt põlgust aga pealinnas Jeruusalemmas, kus Iisraeli rahva ülemkiht keeldub, mööndes küll Jeesuse tegude erakordsust, Jeesust tunnistamast taevaseks saadikuks, veel vähem Jumala Pojaks.

Rahvad ehk paganad jälestavad Jeesust. Näeme täna selgi päeval, et meid ümbritsev ühiskond ei soovi kõnelda Jeesus Kristusest. Ka jõuluajal, mis täna annab oma teatempelga üle ilmumisajale, välditakse Jeesuse nime nii palju kui võimalik.

Ja valitsejate sulane on Jeesus samuti jätkuvalt. Kord pidi Jeesus alluma Herodesele, ülempreestritele ja Rooma asevalitseja Pontius Pilaatusele. Kuid vähesed ilmalikud valitsejad on allutanud end Jeesusele Kristusele. Meelde tuleb ehk Constantinus Suur, kes ristiusu üldse ilmaliku võimuga sidus. Kuid vist ongi nii, et Jeesus kui alandlik kunigas, kelle kunigriik ei ole sellest maailmast (Jh 18:36). Ja kui ilmalik võim püüab joonduda Jumala riigi seaduste järgi (nagu nimetatud Constantinus Suur või tema järglased ida ja lääne valitsejate hulgas) või vastupidi (nagu rooma paavst mõnedel ajastutel), siis ei saagi tulemus olla Jumalale meelepärane. Kristus oli, on ja jääb selles kaduvas maailmas sulaseks, et olla igaveses Jumala riigis kõige ülem.

Ja ometi ütleb prohvet Jesaja, et kuningad tõusevad Issanda sulast nähes püsti ja vürstid kummardavad teada. Nad peavad seda tegema, sest mõistavad, et nende võim on inimestest, Issanda sulase võim aga Jumalast.

Millal siis maailma vägevad mõistavad, et Jeesus Kristus on Issand? Küllap see päev veel tuleb. Võib-olla ongi see Issanda päev, milles Piiblis kõneldakse kui suurest ja väga kardetavast päevast (nt prohvet Joeli raamatus).

Kuid see alandlik kuningas on juba praegu teinud suuri asju. Mida siis?

Kõigepealt on öeldud, et Issand on oma sulase juba emaihus alates valmistanud selleks, et ta tooks Jaakobi ja Iisraeli tagasi Issanda juurde. Jutt käib niisiis Jumala poolt valitud rahvast juutidest, kes on oodanud pikisilmi Taaveti soost kuningat, messiat, kuid pole teda sellegipoolest ära tundnud. Jumal on oma prohvetite läbi püüdnud seda teha sajandite jooksul, kuid Iisrael pole vedu võtnud.

Ja nüüd, kui Palestiinat valitses Rooma keiser Augustus ja Küreenius oli Süüria maavalitseja, lasi Jumal sündida oma Pojal Petlemma loomalaudas. Ja nagu täiskasvanud Jeesus ütleb Mt 15:24 Kaanani naisele, pole teda läkitatud muuks, kui et päästa Iisraeli soo kadunud lambad.

Kes teab, kui juudid oleksid Jeesuse kohe vastu võtnud, siis polekski meid siin kaugel paganate maal enam olemas. Kui juudid oleksid kuulunud Jeesuse õpetust ning oma elu muutnud ja meelt parandanud, siis oleksid nad jäänud püsima nagu suur Niineve linn Joonas raamatus. Meie, mittejuudid aga oleksime võib-olla juba hukkunud ning olematusesse hajunud.

Kuid läks teisiti. Võib-olla oligi see Jumala plaan, kuid selle kohta ei oska meie öelda muud kui seda, mida pakub meile Paulus Rm 11:11: juutide „väärsammu tõttu on paganatele osaks saanud pääste.“

Ja seda kinnitab ka meie jutlusealune kirjakoht. Issand ütleb oma sulasele: „Sellest on vähe, et sa mu sulasena taastad Jaakobi suguharud ja tood tagasi Iisraeli jäägi: ma panen sind paganaile valguseks, et mu pääste ulatuks ilmamaa ääreni.“

Niisiis valgus on see, mida paganad oma elus näevad ja hakkavad oma elu seadma teistmoodi. Kuid kuidas seda valgust ära tunda?

Sest meie, paganate elus on mitu valgust. Esimene valgus on see, mille kohta Jeesus ütleb Mt 5:45: Issand „laseb ju oma päikest tõusta kurjade ja heade üle.“

Kõik me igatseme päikest, eriti siin põhjamaa talves, ja vahel kipume pidama päikest meie elus kõige tähtsamaks asjaks. Kui ainult oleks päikest, siis oleks toitu ja tervist, suve ja soojust, rõõmu ja õnne. Ilma päikseta me tõepoolest hukkuksime, kuid seda ainult füüsiliselt. Inimese vaimulik olemus saab elada ka ilma päikeseta. Ja samuti kuuta öösel.

Või siis on meie valguseks hea ja kurja tundmine ehk intelligents ja teadmised. Oleme neil kuudel uhked olnud Eesti laste hariduse edule rahvusvahelises konkurents. Seda mainis oma aastalõpukõnes ka meie president Kersti Kaljulaid. Peame väga lugu oma ülikoolidest ja loeme rahvuslikuks õnnetuseks seda, kui meie teadus on alarahastatud. Ent 1Kr 1:20 küsib apostel Paulus: „Kus on tark? Kus on õpetlane? Kus on selle ajastu arutleja? Kas mitte Jumal pole teinud maailma tarkuse narruseks?“

Tarkusega me võime palju mõista Jumala loomistööst. Nt stoa ja uusplatonistlik filosoofia on palju andnud kristliku teoloogia arengule. Astronoomia ja kvantfüüsika on aga viinud meid makro- ja mikromaailma kaugetesse soppidesse, kust hakkab tasapisi välja paistma Jumala loomistöö imepärasus.

Kuid tarkus ja teadmised meid viimselt ei päästa. Ja sellepärast on Jumala valgus keegi, kes tuleb meie, paganate juurde, et me tema valguses elaksime. Mitte tema ei näita meile valgust, vaid tema ise ongi valgus. Jeesus ütleb Jh 8:12: „Mina olen maailma valgus. Kes järgneb mulle, ei käi pimeduses, vaid tal on elu valgus.“

Just elu valgus on see, mida Issanda sulane on tulnud paganaile – ja muidugi ka juutidele, kui nad meelt parandavad – tooma. Küllap paistis seesama elu valgus ka kolmele tähetargale, kui nad alustasid 1 700 kilomeetrilist (sest umbes niipalju maad on Hamedanist Petlemma) rännakut Petlemma tähe antud suunas. Algul oli see valgus taevane lamp nagu päike või kuu, millest kõnelesime esmalt. Seejärel oli see valgus teadmiste ja mõistuse valgus, mis lubas tähetarkadel arvutada aega ja ruumi.

Ent kõige lõpuks, kui kolm tarka sisenesid Petlemma loomalauda ja kummardasid Jeesuslapse sõime ette, oli see valgus nende jaoks Jumala valgus, see valgus, mis annab elu. Ja küllap lahkusid need kolm tähetarka õndsalt oma teed. Sest pikk teekond Jumala juhtimisel oli kandnud vilja. Nad leidsid elu!

Olgu siis meiegi teekond, nii pikk või lühike kui see ka ei tundu, õiges, Jumala valguse suunas! Võib-olla peame sel teekonnal tähelepanu pöörama ka teistele valgustele, mille Issand on loonud.

Kuid viimselt võtkem siiski eesmärgiks Tema, kes on ise valgus – Jeesus Kristus!
Aamen.